

טיוטת חוק אמנת הבנק האסייני לפיתוח, התשפ"ג-2023 – הסמכת ועדת השרים לענייני

חקיקה

הצעה להחלטה

מ ח ל י ט י ם :

1. לאשר עקרונית את טיוטת חוק אמנת הבנק האסייני לפיתוח, התשפ"ג-2023, המצ"ב.
2. להסמיק את ועדת השרים לענייני חקיקה לאשר, על דעת הממשלה, את נוסחה הסופי של הצעת החוק.
3. בהתאם לסעיף 81(ג) לתקנון הכנסת, לבקש מוועדת הכנסת, להקדים את הדיון בהצעת החוק.
4. בהתאם לסעיף 88(ב) לתקנון הכנסת, לבקש מוועדת הכנסת, להתיר את הקריאה השנייה בהצעת החוק ביום הנחתה על שולחן הכנסת.

דברי הסבר

רקע כללי

מאז תחילת המאה ה-21, הכלכלות המתפתחות באסיה הן הצומחות ביותר בעולם – עם שיעור צמיחה ממוצע של מעל 7% בשני העשורים האחרונים. כמו כן, כאשר מרבית מדינות העולם סבלו מצמיחה כלכלית שלילית בשנת 2020 עקב משבר הקורונה, אזור אסיה ראה את ההתכווצות הקטנה ביותר בעולם בשנה זו. יתרה מכך, ההערכות הן שהאזור התאושש באופן משמעותי ביותר בשנת 2021, עם צמיחה ממוצעת צפויה של כ-5.5% לשנים 2022-2026.

מדינת ישראל רואה בפיתוח ובחיזוק הקשרים הכלכליים והמדיניים עם מדינות אסיה יעד אסטרטגי מהמדרגה הראשונה במטרה לאפשר את מיצוי הפוטנציאל הגלום בקשרים אלה עבור המשק הישראלי. כחלק מהמאמץ הישראלי להרחיב את קשרי המסחר עם מדינות אסיה, החלו לפעול יחד משרד האוצר ומשרד החוץ בשנת 2017 במאמץ לצרף את מדינת ישראל לבנק האסייני לפיתוח, הבנק הרב-צדדי לפיתוח השני בגודלו בהיקף ההשקעות השנתיות.

הבנקים הרב-צדדיים לפיתוח הינם מוסדות פיננסיים בינלאומיים שנוסדו על ידי מדינות במטרה להזרים השקעות למדינות מתפתחות, לקדם שגשוג כלכלי ולהילחם בעוני. הבנקים נמצאים בבעלות של המדינות החברות בהם, כאשר מספר המניות שכל מדינה רשאית להחזיק מחושב בהתאם לקריטריונים שונים. נכון לאפריל 2022, ישראל חברה בארבעה בנקים לפיתוח: קבוצת הבנק העולמי, קבוצת הבנק הבין-אמריקאי לפיתוח (IDB), הבנק האירופאי לשיקום ולפיתוח (EBRD) והבנק האסייני להשקעות בתשתיות (AIIB) – הבנק האחרון אליו הצטרפה ישראל בשנת 2015.

הבנק האסייני לפיתוח (ADB) (להלן – **הבנק**) הוקם בשנת 1966 על ידי ממשלות יפן וארצות הברית ומשרדיו הראשיים נמצאים במנילה שבפיליפינים. נכון לאפריל 2022, בבנק חברות 68 מדינות, 40 מתוכן הן מדינות נתרמות הנמצאות באזור הפעילות של הבנק הכולל את כל אזור אסיה והאוקיינוס השקט. בעלי המניות הגדולים ביותר הם: ארה"ב, יפן, סין, הודו ואוסטרליה. בשנת 2020, פעילות הבנק, הכוללת בין היתר הלוואות, מענקים, וסיוע טכני, הסתכמה בכ-31 מיליארד דולרים עבור פרויקטים במגוון תחומים כגון אנרגיה, בריאות, מוסדות פיננסיים, ממשל ותחבורה.

חברותה של ישראל בבנק תגדיל את הפוטנציאל לשיתוף פעולה בין חברות ישראליות לבין ממשלות וחברות ממדינות אסיה, בפרויקטים אותם יממן הבנק. פרויקטים של הבנק מהווים הזדמנויות עסקיות של מיליארדי דולרים בשנה לחברות מהמדינות החברות בבנק. חברותה של ישראל בבנק תאפשר גם לחברות ישראליות לנצל את ההזדמנויות הללו שהסתכמו ביותר מ-23 מיליארדי דולרים ברכש סחורות ושירותים של חברות פרטיות בשנת 2020. ביום 15 באפריל 2022 אישרה מועצת הנגידים של הבנק למדינת ישראל להצטרף כחברה בבנק בכפוף לעמידתה בדרישות ההצטרפות המפורטות באמנת הבנק - Agreement Establishing the Asian Development Bank (ADB Charter) משנת 1965 (להלן – אמנת הבנק) ובנהלי ההצטרפות של הבנק.

תכליתו של החוק המוצע היא לאפשר למדינת ישראל לבצע את הוראות האמנה.

עוד יצוין כי יש חשיבות להשלים את תיקון החקיקה בכנסת בהקדם, וזאת מאחר שלוח הזמנים להצטרפותה של ישראל לבנק בהתאם להחלטת הבנק הוא עד ליום 31 בדצמבר 2023. עד למועד זה על מדינת ישראל להשלים את כלל ההליכים הנדרשים להצטרפות המדינה לבנק, ובכלל כך, השלמת הליכי החקיקה ואשרור אמנת הבנק. לנוכח כל האמור, מוצע לאשר את טיוטת החוק על דעת הממשלה ולבקש מוועדת הכנסת לקצר את תקופת ההנחה ולהקדים את הדיון בטיטת החוק, וכן להתיר את הקריאה השנייה ביום הנחתה על שולחן הכנסת.

נתונים כלכליים והשפעה על משק המדינה

כמפורט בדברי ההסבר.

תקציב

על פי ההסכם, ישראל תרכוש 150 מניות הבנק בסך כולל של כ-96.5 אלף דולר ארה"ב. בנוסף לכך כחלק מתהליך ההצטרפות ישראל תעביר תרומה לקרן ה- ADF (Asian Development Fund) בסך של 8.4 מיליון דולר. סכומים אלה נכללו בחוק התקציב לשנת הכספים 2023, התשפ"ג-2023.

השפעת ההצעה על מצבת כח האדם

אין.

עמדת שרים אחרים שההצעה נוגעת לתחום סמכותם

אין.

החלטות קודמות של הממשלה בנושא

אין.

עמדת היועץ המשפטי של המשרד יוזם ההצעה

מצורפת חוות דעתו של היועץ המשפטי של משרד האוצר.

סיווגים

סיווג ראשי: 07 חקיקה ממשלתית

סיווג משני: 06 פורמאלי

מגיש: שר האוצר

ט"ז בתמוז התשפ"ג
05 ביולי 2023

טיוטת חוק אמנת הבנק האסייני לפיתוח, התשפ"ג-2023

א. שם החוק המוצע

חוק אמנת הבנק האסייני לפיתוח, התשפ"ג-2023.

ב. מטרת החוק המוצע והצורך בו

מאז תחילת המאה ה-21, הכלכלות המתפתחות באסיה הן הצומחות ביותר בעולם – עם שיעור צמיחה ממוצע של מעל 7% בשני העשורים האחרונים. כמו כן, כאשר מרבית מדינות העולם סבלו מצמיחה כלכלית שלילית בשנת 2020 עקב משבר הקורונה, אזור אסיה ראה את ההתכווצות הקטנה ביותר בעולם בשנה זו. יתרה מכך, ההערכות הן שהאזור התאושש באופן משמעותי ביותר בשנת 2021, עם צמיחה ממוצעת צפויה של כ-5.5% לשנים 2022-2026.

מדינת ישראל רואה בפיתוח ובחיזוק הקשרים הכלכליים והמדיניים עם מדינות אסיה יעד אסטרטגי מהמדרגה הראשונה במטרה לאפשר את מיצוי הפוטנציאל הגלום בקשרים אלה עבור המשק הישראלי. כחלק מהמאמץ הישראלי להרחיב את קשרי המסחר עם מדינות אסיה, החלו לפעול יחד משרד האוצר ומשרד החוץ בשנת 2017 במאמץ לצרף את מדינת ישראל לבנק האסייני לפיתוח, הבנק הרב-צדדי לפיתוח השני בגודלו בהיקף ההשקעות השנתיות.

הבנקים הרב-צדדיים לפיתוח הינם מוסדות פיננסיים בינלאומיים שנוסדו על ידי מדינות במטרה להזרים השקעות למדינות מתפתחות, לקדם שגשוג כלכלי ולהילחם בעוני. הבנקים נמצאים בבעלות של המדינות החברות בהם, כאשר מספר המניות שכל מדינה רשאית להחזיק מחושב בהתאם לקריטריונים שונים. נכון לאפריל 2022, ישראל חברה בארבעה בנקים לפיתוח: קבוצת הבנק העולמי, קבוצת הבנק הבין-אמריקאי לפיתוח (IDB), הבנק האירופאי לשיקום ולפיתוח (EBRD) והבנק האסייני להשקעות בתשתיות (AIIB) – הבנק האחרון אליו הצטרפה ישראל בשנת 2015.

הבנק האסייני לפיתוח (ADB) (להלן – **הבנק**) הוקם בשנת 1966 על ידי ממשלות יפן וארצות הברית ומשרדיו הראשיים נמצאים במנילה שבפיליפינים. נכון לאפריל 2022, בבנק חברות 68 מדינות, 40 מתוכן הן מדינות נתרמות הנמצאות באזור הפעילות של הבנק הכולל את כל אזור אסיה והאוקיינוס השקט. בעלי המניות הגדולים ביותר הם: ארה"ב, יפן, סין, הודו ואוסטרליה. בשנת 2020, פעילות הבנק, הכוללת בין היתר הלוואות, מענקים, וסיוע טכני, הסתכמה בכ-31 מיליארד דולרים עבור פרויקטים במגוון תחומים כגון אנרגיה, בריאות, מוסדות פיננסיים, ממשל ותחבורה.

חברותה של ישראל בבנק תגדיל את הפוטנציאל לשיתוף פעולה בין חברות ישראליות לבין ממשלות וחברות ממדינות אסיה, בפרויקטים אותם יממן הבנק. פרויקטים של הבנק מהווים הזדמנויות

עסקיות של מיליארדי דולרים בשנה לחברות מהמדינות החברות בבנק. חבורתה של ישראל בבנק תאפשר גם לחברות ישראליות לנצל את ההזדמנויות הללו שהסתכמו ביותר מ-23 מיליארדי דולרים ברכש סחורות ושירותים של חברות פרטיות בשנת 2020.

ביום 15 באפריל 2022 אישרה מועצת הנגידים של הבנק למדינת ישראל להצטרף כחברה בבנק בכפוף לעמידתה בדרישות ההצטרפות המפורטות באמנת הבנק - Agreement Establishing the Asian Development Bank (ADB Charter) משנת 1965 (להלן – אמנת הבנק) ובנהלי ההצטרפות של הבנק.

תכליתו של החוק המוצע היא לאפשר למדינת ישראל לבצע את הוראות האמנה.

ג. עיקרי החוק המוצע

מוצע לקבוע בחוק כדלקמן:

1. לבנק תהיה אישיות משפטית בישראל בהתאם להוראות אמנת הבנק.
2. שר האוצר, או מי שהוא הסמיך לכך, הוא שייצג את המדינה לעניין החברות בבנק.
3. שר האוצר יהיה אחראי ליידע את הממשלה על תיקונים באמנת הבנק טרם כניסתם לתוקף.
4. בעת ביצוע תיקונים באמנת הבנק, למעט בעניינים כספיים ופיננסיים, יפעל שר האוצר בהסכמת שר החוץ ושר המשפטים.
5. לבנק, ולבעלי תפקידים מטעמו, יהיו בישראל המעמד, החסינויות, הפטורים וזכויות היתר, המפורטים באמנת הבנק.
6. להסמיך את שר האוצר להיות ממונה על ביצוע החוק ולהתקין תקנות, באישור ועדת הכספים של הכנסת, בכל הנוגע לביצוען של הוראות אמנת הבנק ולמילוי התחייבויותיה של המדינה על פיהן.

ד. השפעת החוק המוצע על קבוצות אוכלוסייה מסוימות

אין.

ה. השפעת טיוטת החוק המוצע על תקציב המדינה

על פי ההסכם, ישראל תרכוש 150 מניות הבנק בסך כולל של כ-96.5 אלף דולר ארה"ב. בנוסף לכך כחלק מתהליך ההצטרפות ישראל תעביר תרומה לקרן ה-ADF (Asian Development Fund) בסך של 8.4 מיליון דולר. סכומים אלה נכללו בחוק התקציב לשנת הכספים 2023, התשפ"ג-2023.

ו. השפעת טיוטת החוק המוצע על תקנים במשרדי הממשלה וההיבט המינהלי

אין.

ז. הערות משרדי הממשלה

לא התקבלו הערות ממשרדי הממשלה.

ח. הערות היועצת המשפטית לממשלה לטיוטת החוק

ניתן אישורם של המשנה ליועצת המשפטית לממשלה (משפט בין-לאומי) והמשנה ליועצת המשפטית לממשלה (משפט כלכלי) לטיוטת החוק.

ט. הערות הממונה על התקציבים במשרד האוצר לטיוטת החוק

ניתן לקדם את טיוטת החוק.

י. להלן טיוטת החוק המוצע

טיוטת חוק אמנת הבנק האסייני לפיתוח, התשפ"ג-2023

הגדרות	1.	בחוק זה -
		"אמנת הבנק" - ההסכם בדבר הקמת הבנק אשר נחתמו במנילה ביום י' בכסלו התשכ"ו (4 בדצמבר 1965); "הבנק" - הבנק האסייני לפיתוח (Asian Development Bank).
האישיות המשפטית של הבנק	2.	לבנק תהיה אישיות משפטית בישראל בהתאם להוראות אמנת הבנק.
ייצוג המדינה ותיקונים באמנת הבנק	3.	(א) שר האוצר, או מי שהוא הסמיך לכך, ייצג את המדינה לעניין חברותה בבנק. (ב) שר האוצר יביא לידיעת הממשלה תיקונים באמנת הבנק, טרם כניסתם לתוקף. (ג) בעת ביצוע תיקונים באמנת הבנק, למעט בעניינים כספיים ופיננסיים, יפעל שר האוצר בהסכמת שר החוץ ושר המשפטים.
מעמד, חסינויות, פטורים וזכויות יתר	4.	(א) כל עוד החברות של המדינה בבנק בתוקף, לבנק, לנגידיו, לדירקטורים שלו וחליפיהם, לנשיא הבנק וסגנו, לנושאי משרה בבנק, לעובדיו ולמומחים ויועצים המבצעים משימות עבור הבנק (בסעיף זה – נציגי הבנק), יהיו בישראל המעמד, החסינויות וזכויות היתר המפורטים באמנת הבנק והמובאים בתוספת. (ב) על אף האמור בסעיף קטן (א), פטור ממיסוי בישראל כמפורט בסעיף 56 לאמנת הבנק והמובא בתוספת, יחול רק לגבי נציגי הבנק שאינם אזרחי מדינת ישראל.
ביצוע ותקנות	5.	שר האוצר ממונה על ביצוע חוק זה, והוא רשאי, באישור ועדת הכספים של הכנסת, להתקין תקנות בכל הנוגע לביצוען של הוראות אמנת הבנק ולמילוי התחייבויותיה של המדינה על פיהן.

תוספת

(סעיף 4)

אמנת הבנק

פרק 8

מעמד, חסינויות, פטורים וזכויות יתר

כדי לאפשר לבנק למלא ביעילות את מטרתו ולבצע את התפקידים שהוא אמון עליהם, יוענקו לבנק המעמד, החסינויות, זכויות היתר והפטורים המפורטים בפרק זה בשטחה של כל חֶבְרָה.

לבנק תהיה אישיות משפטית מלאה, ובפרט, תהיה לו הכשרות המשפטית המלאה:

- (i) להתקשר בחוזים;
- (ii) לרכוש ולהוציא מרשותו נכסי דלא נידי ונכסי דנידי;
- (iii) ליזום הליכים משפטיים.

(1) הבנק ייהנה מחסינות מפני כל צורה של הליך משפטי, אלא במקרים הנובעים מתוך או הקשורים למימוש סמכויותיו ללוות כסף, לערוב להתחייבויות, או לקנות ולמכור או לחתום על ביטוח של ניירות ערך, ובמקרים כאמור ניתן להגיש תביעות נגד הבנק בבית משפט בעל סמכות שיפוט מוסמכת בשטחה של מדינה שבה הבנק מחזיק משרד ראשי או סניף, או שבה מינה סוכן לצורך קבלת שירות או הודעה על הליך, או הנפיק ניירות ערך או ערב להם.

(2) על אף הוראות פסקה (1) לסעיף זה, לא תוגש תביעה נגד הבנק על ידי חֶבְרָה כלשהי, או על ידי כל סוכנות או גוף של חֶבְרָה, או על ידי כל ישות משפטית או אדם הפועלים במישרין או בעקיפין למען חֶבְרָה או סוכנות או גוף של חֶבְרָה או שנצמחת להם תביעה מכל סוכנות או גוף של חֶבְרָה; החֶבְרוֹת יפנו להליכים מיוחדים ליישוב מחלוקות בין הבנק לחֶבְרוֹת בו ככל שייקבעו בהסכם זה, בהוראות העזר ובתקנות הבנק, או בחוזים שהתקשרו בהם עם הבנק.

(3) רכוש ונכסים של הבנק, יהיו אשר יהיו מקום הימצאם והגורם המחזיק בהם, יהיו חסינים מפני כל צורה של תפיסה, עיקול או הוצאה לפועל לפני מתן פסיקה סופית נגד הבנק.

רכוש ונכסים של הבנק, לא משנה היכן הם נמצאים ובידי מי הם מוחזקים, יהיו חסינים מפני חיפוש, עיקול, החרמה, הפקעה או כל צורה אחרת של תפיסה או עיקול באמצעות הליך מנהלי או חקיקתי.

ארכיבי הבנק, וככלל, כל המסמכים השייכים לבנק או המוחזקים ברשותו, יהיו חסינים מפגיעה, ולא משנה באשר הם נמצאים.

במידה הנדרשת למילוי ייעודו ותפקידיו של הבנק ביעילות, ובכפוף להוראות הסכם זה, כל רכושו ונכסיו של הבנק יהיו חופשיים מכל הגבלה, תקנה, פיקוח ודחיית פירעון חובות מכל סוג שהוא.

כל חברה תעניק לתקשורת הרשמית של הבנק יחס זהה לזה שהיא מעניקה לתקשורת הרשמית של כל חברה אחרת.

כל הנגידים, הדירקטורים, חליפיהם, נושאי המשרה ועובדי הבנק, לרבות מומחים ויועצים המבצעים משימות עבור הבנק -

- (i) יהיו חסינים מפני הליכים משפטיים בנוגע למעשים שעשו במסגרת מילוי תפקידם הרשמי, למעט כאשר הבנק ויתר על חסינות זו;
- (ii) מקום שאין הם אזרחים מקומיים, יזכו לאותן חסינויות מפני הגבלות הגירה, דרישות רישום זרים וחובות שירות לאומי, ואותן הקלות בנוגע לתקנות מטבע חוץ שהחברות מעניקות לנציגים, לנושאי משרה ולעובדים בדרג דומה, של חברות אחרות;
- (iii) ייהנו מהקלות בתנועה באופן הזהה לזה שמעניקות החברות לנציגים, לפקידים ולעובדים בדרג דומה, של חברות אחרות.

- (1) הבנק, נכסיו, רכושו, הכנסתו ופעולותיו ועסקאותיו, יהיו פטורים מכל מיסוי ומכל מכס; כמו כן, הבנק יהיה פטור מכל התחייבות לתשלום, ניכוי במקור או גבייה של כל מס או מכס.
- (2) לא יוטל מס על או בגין משכורות ותגמולים שמשלם הבנק לדירקטורים, חליפיהם, נושאי משרה או עובדי הבנק, לרבות מומחים ויועצים המבצעים משימות עבור הבנק, למעט במקרה שחברה מפקידה עם מסמך האשרור, הקבלה או האישור שלה הצהרה כי החברה כאמור שומרת לעצמה וליחידות המשנה המדיניות שלה את הזכות למסות שכר וגמול, לפי העניין, שמשלם הבנק לאזרחים או לנתינים של מדינה חברה כאמור.

(3) לא יוטל מס מכל סוג שהוא על כל התחייבות או נייר ערך שהוציא הבנק, לרבות כל דיבידנד או ריבית בגינם, על ידי מי שמחזיק בהם באחד מהמקרים הבאים:

(i) המס מפלה לרעה התחייבות או נייר ערך כאמור אך ורק בשל הנפקתו על ידי הבנק;

(ii) אם בסיס השיפוט הבלעדי למיסוי כאמור הוא המקום או המטבע שבהם הוא מונפק, הוסב לתשלום או שולם, או מיקומו של כל משרד או מקום עסק שהבנק מחזיק.

(4) לא יוטל מס מכל סוג על כל התחייבות או נייר ערך שהבנק מבטח, כולל כל דיבידנד או ריבית עליהם, על ידי מי שהחזיק בהם באחד מהמקרים הבאים:

(i) המס מפלה לרעה התחייבות או בטוחה כאמור אך ורק משום שהיא מובטחת על ידי הבנק;

(ii) אם הבסיס השיפוטי הבלעדי למיסוי כאמור הוא מיקומו של כל משרד או מקום עסק שהבנק מחזיק.

יישום

סעיף 57

כל חברה, בהתאם למערכת המשפט שלה, תנקוט במהרה כל פעולה נדרשת כדי להכניס לתוקף את הוראותיו של פרק זה בשטחה ותודיע לבנק בפירוט מהי הפעולה שננקטה בעניין.

ויתור על חסינויות, פטורים וזכויות יתר

סעיף 58

הבנק רשאי, לפי שיקול דעתו, לוותר על כל אחד מזכויות היתר, החסינויות והפטורים הניתנים לפי פרק זה בכל מקרה, באופן ובתנאים הנראים לו מתאימים לטובת הבנק.

דברי הסבר

כללי

מאז תחילת המאה ה-21, הכלכלות המתפתחות באסיה הן הצומחות ביותר בעולם – עם שיעור צמיחה ממוצע של מעל 7% בשני העשורים האחרונים. כמו כן, כאשר מרבית מדינות העולם סבלו מצמיחה כלכלית שלילית בשנת 2020 עקב משבר הקורונה, אזור אסיה ראה את ההתכווצות הקטנה ביותר בעולם בשנה זו. יתרה מכך, ההערכות הן שהאזור התאושש באופן משמעותי ביותר בשנת 2021, עם צמיחה ממוצעת צפויה של כ-5.5% לשנים 2022-2026.

מדינת ישראל רואה בפיתוח ובחיזוק הקשרים הכלכליים והמדיניים עם מדינות אסיה יעד אסטרטגי מהמדרגה הראשונה במטרה לאפשר את מיצוי הפוטנציאל הגלום בקשרים אלה עבור המשק הישראלי. כחלק מהמאמץ הישראלי להרחיב את קשרי המסחר עם מדינות אסיה, החלו לפעול יחד משרד האוצר

ומשרד החוץ בשנת 2017 במאמץ לצרף את מדינת ישראל לבנק האסייני לפיתוח, הבנק הרב-צדדי לפיתוח השני בגודלו בהיקף ההשקעות השנתיות.

הבנקים הרב-צדדיים לפיתוח הינם מוסדות פיננסיים בינלאומיים שנוסדו על ידי מדינות במטרה להזרים השקעות למדינות מתפתחות, לקדם שגשוג כלכלי ולהילחם בעוני. הבנקים נמצאים בבעלות של המדינות החברות בהם, כאשר מספר המניות שכל מדינה רשאית להחזיק מחושב בהתאם לקריטריונים שונים. נכון לאפריל 2022, ישראל חברה בארבעה בנקים לפיתוח: קבוצת הבנק העולמי, קבוצת הבנק הבין-אמריקאי לפיתוח (IDB), הבנק האירופאי לשיקום ולפיתוח (EBRD) והבנק האסייני להשקעות בתשתיות (AIIB) – הבנק האחרון אליו הצטרפה ישראל בשנת 2015.

הבנק האסייני לפיתוח (ADB) (להלן – הבנק) הוקם בשנת 1966 על ידי ממשלות יפן וארצות הברית ומשרדיו הראשיים נמצאים במנילה שבפיליפינים. נכון ליוני 2023, בבנק חברות 68 מדינות, 40 מתוכן הן מדינות נתרמות הנמצאות באזור הפעילות של הבנק הכולל את כל אזור אסיה והאוקיינוס השקט. בעלי המניות הגדולים ביותר הם: ארה"ב, יפן, סין, הודו ואוסטרליה. בשנת 2022, פעילות הבנק, הכוללת בין היתר הלוואות, מענקים, וסיוע טכני, הסתכמה במעל 10 מיליארד דולרים עבור פרויקטים במגוון תחומים כגון אנרגיה, בריאות, מוסדות פיננסיים, ממשל ותחבורה.

חברותה של ישראל בבנק תגדיל את הפוטנציאל לשיתוף פעולה בין חברות ישראליות לבין ממשלות וחברות ממדינות אסיה, בפרויקטים אותם יממן הבנק. פרויקטים של הבנק מהווים הזדמנויות עסקיות של מיליארדי דולרים בשנה לחברות מהמדינות החברות בבנק. חברותה של ישראל בבנק תאפשר גם לחברות ישראליות לנצל את ההזדמנויות הללו שהסתכמו ביותר מ-23 מיליארדי דולרים ברכש סחורות ושירותים של חברות פרטיות בשנת 2020.

ביום 15 באפריל 2022 אישרה מועצת הנגידים של הבנק למדינת ישראל להצטרף כתברה בבנק בכפוף לעמידתה בדרישות ההצטרפות המפורטות באמנת הבנק - Agreement Establishing the Asian Development Bank (ADB Charter) משנת 1965 (להלן – אמנת הבנק) ובנהלי ההצטרפות של הבנק. תכליתו של החוק המוצע היא לאפשר למדינת ישראל לבצע את הוראות האמנה.

לסעיף 2

בהתאם להוראות אמנת הבנק מוצע לקבוע כי לבנק תהיה אישיות משפטית בישראל.

לסעיף 3

בשל תפקידם של הבנקים לפיתוח בבניית מנגנונים פיננסיים שונים לתמיכה במדינות מתפתחות, מקובל בעולם כי משרד האוצר הוא המייצג את המדינה בגופים מולטילטרליים כדוגמת בנקים לפיתוח. לפיכך, מוצע לקבוע כי שר האוצר, או מי שהוא הסמיך לכך, הוא שייצג את המדינה לעניין החברות בבנק (דהיינו יהיה נציג ישראל במועצת המנהלים של הבנק). כמו כן, עם השנים ייתכנו שינויים ועדכונים באמנה לפי החלטת מועצת הנגידים של הבנק (Board of Governors) שבה תהיה מיוצגת גם ישראל. כל תיקון באמנת הבנק שיאומץ על-ידי המועצה (פה אחד או ברוב של שני שליש, בהתאם לסוג התיקון), ייכנס לתוקף בתוך שלושה חודשים ממועד אימוצו, בלא צורך באשרור של המדינות החברות (סעיף 59(3) לאמנה). לפיכך, מוצע לקבוע כי שר האוצר יהיה אחראי ליידע את הממשלה על תיקונים באמנת הבנק טרם כניסתם לתוקף. כמו כן מוצע לקבוע בסעיף זה כי בעת ביצוע תיקונים באמנת הבנק, למעט בעניינים כספיים ופיננסיים, יפעל שר האוצר בהסכמת שר החוץ ושר המשפטים.

לסעיף 4

חסינותם של ארגונים בין-לאומיים בין-ממשלתיים מעוגנת במשפט הבין-לאומי ההסכמי. קיומה של החסינות והיקפה תלויות בהוראות ההסכם הבין-לאומי המסדיר את עבודת הארגון ומחייבות את המדינות שהן צד להסכם זה בלבד. בהתאם לכך, ארגונים בין-לאומיים רבים נוהגים לקבוע הוראות בעניין חסינותם מפני הליכים משפטיים במסמכי ההקמה שלהם. ככלל, חסינותם של ארגוניי בינלאומיים היא פונקציונאלית ומטרתה לאפשר לארגון הבין-לאומי להגשים את מטרותיו ולבצע את תפקידיו במדינות החברות בו, תוך שמירה על עצמאותו ומבלי שהוא כפוף למצב המשפטי והמדיני במדינות שונות. זאת, בין היתר, בהתחשב בכך כי, מטבע הדברים, ארגון בין-לאומי בהכרח מתארח ופועל בשטחן הריבוני של מדינות. מוצע אפוא לקבוע בחוק את המעמד, החסינויות, הפטורים וזכויות היתר שניתנות לבנק ולבעלי התפקיד מטעמו כפי שהן מפורטות באמנת הבנק, בדומה לחקיקה בעניין בנקים בינלאומיים אחרים שישראל חברה בהם כגון תקנות אמנת הבנק הבין-אמריקני לפיתוח (חסינות וזכויות יתר), תשל"ו-1976, תקנות אמנת הבנק האירופי לשיקום ולפיתוח (פרישה והשעיית חברות, השעיה זמנית, סיום פעילות, חסינויות, זכויות יתר ופטורים), תשע"ג-2013, ועוד.

לסעיף 5

כדי לקיים מהלך תקין של עבודה מול הבנק ובדומה לסמכות שהותקנה לשר האוצר בחוק אמנת קרן המטבע הבין לאומית והבנק הבין לאומי לשיקום ופיתוח, התשי"ד-1954, מוצע להסמיך את שר האוצר להיות ממונה על ביצוע החוק ולהתקין תקנות, באישור ועדת הכספים של הכנסת, בכל הנוגע לביצוען של הוראות אמנת הבנק ולמילוי התחייבויותיה של המדינה על פיהן.

לתוספת

הוראות אמנת הבנק בעניין מעמד, חסינויות, פטורים וזכויות יתר מובאות בתרגומן לעברית.

חוות דעת משפטית הנלווית להצעת החלטה לממשלה ולוועדות השרים

נושא הצעת ההחלטה:

טיוטת חוק אמנת הבנק האסייני לפיתוח, התשפ"ג-2023 – הסמכת ועדת השרים לענייני חקיקה.

תמצית ההצעה בהתייחס להיבטי המשפטיים:

הבנק האסייני לפיתוח (ADB) (להלן – **הבנק**) הוקם בשנת 1966 על ידי ממשלות יפן וארצות הברית ומשרדיו הראשיים נמצאים במנילה שבפיליפינים. נכון לאפריל 2022, בבנק חברות 68 מדינות, 40 מתוכן הן מדינות נתרמות הנמצאות באזור הפעילות של הבנק הכולל את כל אזור אסיה והאוקיינוס השקט.

ביום 15 באפריל 2022 אישרה מועצת הנגידים של הבנק למדינת ישראל להצטרף כחברה בבנק בכפוף לעמידתה בדרישות ההצטרפות המפורטות באמנת הבנק ובנהלי ההצטרפות של הבנק.

תכליתו של החוק המוצע היא לאפשר למדינת ישראל לבצע את הוראות האמנה.

כמפורט בדברי ההסבר יש חשיבות להשלים את תיקון החקיקה בכנסת בהקדם, וזאת מאחר שלוח הזמנים להצטרפותה של ישראל לבנק בהתאם להחלטת הבנק הוא עד ליום 31 בדצמבר 2023. עד למועד זה על מדינת ישראל להשלים את כלל ההליכים הנדרשים להצטרפות המדינה לבנק, ובכלל כך, השלמת הליכי החקיקה ואשרור אמנת הבנק. לנוכח כל האמור, מוצע לאשר את טיוטת החוק על דעת הממשלה ולבקש מוועדת הכנסת לקצר את תקופת ההנחה ולהקדים את הדיון בטיטת החוק, וכן להתיר את הקריאה השניה ביום הנחתה על שולחן הכנסת.

קשיים משפטיים, ככל שישנם, ודרכי פתרונם:

אין.

עמדת היועצים המשפטיים של משרדים אחרים שהצעת ההחלטה נוגעת להם:

לא רלוונטי.

עמדת היועץ המשפטי של המשרד שהשר העומד בראשו מגיש את ההצעה:

לנוכח האמור לעיל, אין מניעה משפטית לאישור הצעת ההחלטה.

10.5.20

היועץ המשפטי, משרד האוצר

אסי מסינג

חתימה

תפקיד

שם